

EVOLUȚIA ȘI IMPORTANȚA REGULILOR INCOTERMS ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

EVOLUTION AND IMPORTANCE OF INCOTERMS RULES IN INTERNATIONAL TRADE

Ulinici Andrian

Doctor în economie, director comercial, Î.M. UNICAPS S.R.L., e-mail: ulinici@gmail.com

Abstract. *In our day INCOTERMS are extensively applied in international trade contracts concluded between foreign trade companies in different countries. INCOTERMS rules represent some rules that express trade practices, but also certain rules that have been borrowed from different national laws, or that are part of these laws and which, are favourable to international trade relations and are accepted by the parties involved in such relations. There is no doubt that these rules incorporate the established practice and usages between traders or, in other words, the usual rules of international commercial sales. The purpose of this article is to analyse the evolution and importance of the INCOTERMS rules according to the trends in the development of the world economy.*

Key word: *international trade, rules, sales, contracts, risks.*

JEL classification: *F1, M1, M2.*

INTRODUCERE

Comercializarea mărfurilor în sistemul comercial internațional este adesea un proces complex care necesită o definire clară a responsabilităților, costurilor și riscurilor pentru toate părțile implicate. De la plasarea comenzilor, până la ambalarea și etichetarea mărfurilor sau pregătirea certificatelor de origine pentru mărfuri, regulile Incoterms au devenit parte a tuturor activităților zilnice de afaceri, contribuind la facilitarea operațiunilor comerciale însoțitoare. Regulile Incoterms definesc o serie de termeni comerciali din trei litere care stabilesc condiții foarte precise pentru vânzarea de bunuri în întreaga lume. Astfel în continuare autorul își propune să analizeze evoluția și să definească importanța regulilor Incoterms necesare a fi respectate în activitatea comercială internațională actuală.

METODOLOGIA DE CERCETARE

Metodologia de cercetare are un caracter analitic axat în principal pe cercetarea literaturii și ghidurilor de specialitate și constă din mai multe referințe teoretice cu privire la evoluția regulilor Incoterms, metode și tehnici de manipulare a datelor (prelucrarea dimensiunii calitative), analiza teoretică logică a generalizării și sistematizării procedurilor, inducției și deducerii.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Una dintre tendințele dezvoltării economiei mondiale la sfârșitul secolului XX - începutul secolului XXI, este intensificarea relațiilor comerciale internaționale, fapt atestat și de creșterea valorii comerțului mondial (pentru perioada 1980 – 2012 înregistrându-se o majorare de nouă ori, de la 2 trilioane la 18,2 trilioane de dolari). În multe privințe, dezvoltarea reușită a relațiilor comerciale internaționale se datorează beneficiilor pe care le primesc țările implicate în schimbul internațional de mărfuri, precum și calitatea contractelor internaționale semnate. În același timp, în contextul intensificării concurenței internaționale, schimbării comportamentului strategic al producătorilor, precum și apariției unor complexități și contradicții între părți, atât în momentul încheierii contractului, cât și la momentul executării acestuia, complicarea relațiilor între părți a devenit inevitabilă, ca urmare, contribuind la apariția riscurilor și ducând la majorarea problemelor în relațiile comerciale internaționale [Ulinici A., 2018].

Drept condiții de bază în contractul de cumpărare-vânzare se numesc clauzele speciale, care determină obligațiunile vânzătorului și cumpărătorului pentru livrarea mărfii și stabilesc momentul de trecere a riscului de pierdere în împrejurări întâmplătoare, ori de deteriorare a mărfii în procesul de transport de la vânzător la cumpărător. Prin urmare, condițiile de bază determină cine își asumă costurile referitoare la transportul mărfii de la vânzător-exportator la cumpărător-importator. Costurile pentru livrarea mărfii, care le poartă vânzătorul, se includ în prețul mărfii - aceste condiții se numesc de bază deoarece stabilesc marja pe valoare adăugată a mărfii și influențează asupra nivelului prețului mărfii.

Condițiile de bază se elaborează de practica comercială internațională, care a simplificat și până la un anumit grad au standardizat operațiile de export și import. Conținutul acestor clauze nu este adoptat de toți partenerii în comerțul internațional și se determină, de regulă, de tradițiile comerciale, care s-au stabilit în practica comercială a unor țări aparte, a porturilor, caselor de comerț [Ulinici A., 2017].

Totodată, în cadrul oricărei operațiuni de tranzacționare, există o multitudine de probleme, multe din ele referindu-se la responsabilitatea pentru deplasarea mărfurilor, finanțarea și asigurarea acestora în timpul transportului, distribuirea taxelor în obținerea de licențe și vămuirea importurilor sau exporturilor etc. Toate aceste aspecte pot dura destul de mult timp, iar pentru a accelera acest proces, s-au dezvoltat reguli internaționale pentru interpretarea termenilor comerciali – INCOTERMS care este un acronim a "International Commercial Terms" sau, mai exact a termenilor/clauzelor de comerț internațional. Ultima versiune a fost adoptată de Camera de Comerț Internațional din Paris (prescurtat CCIP) în 2010. De altfel, în toate variantele anterioare, începând cu cea de bază, din 1953 – subtitlul care definește nemijlocit conținutul lor este "Reguli internaționale pentru interpretarea termenilor comerciali" (în original International Rules For The Interpretation Of Trade Terms sau Regles Internationales Pour L'interpretation Des Termes Commerciaux). Regulile INCOTERMS sunt publicate în ediție bilingvă (engleză și franceză) [Ulinici A., 2018].

Astfel, Incoterms reglementează o serie de aspecte de bază cele mai semnificative care sunt legate de organizarea transportul mărfurilor și livrarea lor către destinație, includ :

- distribuirea între vânzător și cumpărător a costurilor de transport pentru livrarea mărfurilor;
- determinarea momentului transferului de la vânzător la cumpărător a riscurilor de deteriorare, pierdere sau pierdere accidentală a mărfii;
- determinarea momentului transferului efectiv de către vânzător al bunurilor la dispoziția cumpărătorului sau a reprezentantului său.

Necâtând la aceasta, reglementarea aspectelor, cum ar fi reguli de reglementare a drepturilor de proprietate de la vânzător la cumpărător și consecințele nerespectării de către părți a obligațiilor în conformitate cu contractul de vânzare-cumpărare a mărfurilor, inclusiv motivele de exonerare în răspunderea părților, care este reglementată de legislația națională sau de Convenția de la Viena, în cadrul Incoterms nu este inclus.

Termenii Incoterms sunt recunoscuți de agențiile guvernamentale, birouri de avocați și întreprinderi comerciale din întreaga lume. Acestea sunt, de asemenea, utilizate de către exportatori, importatori, transportatori și asigurători.

Regulile unificate pentru interpretarea termenilor comerciali au fost elaborate de Camera Internațională de Comerț (ICC) - o organizație independentă non-profit formată în 1919. În prezent, aceasta cuprinde camere de comerț și industrie, companii și asociații din peste 140 de state. În plus față de regulile INCOTERMS, Camera Internațională de Comerț dezvoltă și emite documente precum regulile și obiceiurile pentru acreditivele documentare, culegeri de contracte internaționale tipizate, reguli de arbitraj etc.

Prima ediție a Incoterms a fost publicată în 1936. Aceste reguli sunt cunoscute ca Incoterms-1936. Unul dintre principalele motive pentru stabilirea unor norme comune, a fost necesitatea de abordare a problemelor care afectează deplasarea mărfurilor. În particular, părțile încheind un contract internațional, nu tot timpul aveau cunoștințe și competențe necesare privind practicile comerciale și modalitățile de efectuare a negocierilor în țările de origine a partenerilor, ca consecință apăreau unele dezacorduri despre termenii și condițiile de încheiere a unei afaceri, precum și alte probleme în domeniu și, de regulă, pentru soluționarea situațiilor de conflict, apărea necesitatea înaintării litigiilor. Prin această editare, Camera Internațională de Comerț de la Paris nu a făcut decât să dea o interpretare unor termeni deja existenți și utilizați în comerțul internațional.

Reieșind din acest context, Camera Internațională de Comerț a elaborat și publicat un set de norme internaționale pentru definirea precisă a termenilor comerciali, a căror utilizare a avut

drept scop prevenirea, sau minimizarea litigiilor. Pentru definirea principalelor reguli INCOTERMS s-au luat în considerare ca punct de plecare următoarele: predarea mărfii, stabilimentul vânzătorului și cel al cumpărătorului. Regulile privesc obligațiile fiecărei părți, care sunt grupate în articole, cu titluri identice pentru toate regulile. Întreaga listă de obligații și condiții a fost analizată cu grijă și grupată în 13 secțiuni/articole. Astfel, "Condițiile de bază ale aprovizionării" au apărut în uz comercial, fiecare detaliind obligațiile vânzătorului și ale cumpărătorului, determinând momentul în care poate fi transmis riscul pierderii accidentale de bunuri. Aceste condiții se numesc "de bază", deoarece în baza acestora, se stabilește prețul bunurilor contractuale, în primul rând, în funcție de faptul dacă cheltuielile de livrare sunt incluse în contract sau nu. În afară de aceasta, condițiile de bază ale livrării influențează structura costurilor incluse în valoarea de vamă a mărfurilor, concomitent cu formele aplicabile de decontări specificate în contractul de comerț internațional, influențând astfel organizarea evidenței contabilitate cu furnizorii străini [Корниенко О, 2010].

Pe măsura dezvoltării comerțului mondial, a modernizarilor ce au caracterizat procesul evolutiv al vieții economice internaționale, au fost făcute amendamente și completări la INCOTERMS-1936, prima variantă revizuită a fost adoptată la Congresul CCI de la Viena din 1953 și este cunoscută sub numele de INCOTERMS 1953, aceasta fiind prima variantă de bază a regulilor ce au recunoaștere internațională, ce cuprindea nouă termeni comerciali.

În special, actualizarea normelor au fost puse în aplicare în 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010, iar și de la ianuarie 2020 a intrat în vigoare noi norme privind condițiile de livrare Incoterms 2020. Fiecare ediție ulterioară a regulilor de interpretare a termenilor a vizat adaptarea acestora la practicile comerciale moderne [ICC, 2021].

Principalele motive pentru o astfel de serie de revizui, a fost perfecționarea continuă a termenilor comerciali și apariția noilor condiții de livrare datorate progresului științific și tehnic, necesitatea de a detalia în continuare drepturile și obligațiile părților în contractele mutuale de vânzare, apariția noilor modalități de livrare (transportul combinat), utilizarea sistemelor informatice și de comunicații moderne și altele.

Regulile globale introduse de Camera Internațională de Comerț și utilizate de către companii în nenumarate tranzacții de afaceri din întreaga lume sunt o parte esențială a activității acesteia, care o diferențiază de multe alte organizații de afaceri internaționale.

Nu există o organizație mai bine plasată decât Camera Internațională de Comerț – acesta organizație menține regulile Incoterms – pentru a ajuta comercianții în aplicarea corectă a normelor pentru operațiunile lor globale sau de vânzare pe piața internă [Ghidul Incoterms, 2010].

Camera Internațională de Comerț a subliniat întotdeauna că Incoterms se ocupă numai de relațiile dintre vânzători și cumpărători în cadrul contractelor de vânzare și doar în anumite aspecte. Cu toate acestea, includerea Incoterms într-un contract, este privită ca o condiție de recunoaștere a drepturilor și obligațiilor, care au fost întotdeauna destinați în primul rând pentru a fi utilizați în cazurile în care mărfurile sunt vândute pentru livrare înafara granițelor naționale: prin urmare reprezentând astfel, termeni comerciali internaționali.

Scopul Incoterms este acela de a oferi un set de reguli internaționale pentru interpretarea celor mai utilizați termeni comerciali ce sunt incorporați în mod regulat în contractele de vânzare în întreaga lume și au devenit parte din limbajul cotidian al comerțului.

Regulile Incoterms sunt un standard recunoscut la nivel internațional și sunt utilizate la nivel mondial în contracte interne și internaționale pentru vânzarea de bunuri. Normele au fost dezvoltate și sunt întreținute de către experți și practicieni din domeniu, ele ajută comercianții în evitarea neînțelegerilor costisitoare, de clarificare a sarcinilor, a costurilor și riscurilor implicate în livrarea de bunuri de la vânzători la cumpărători, Figura 1.

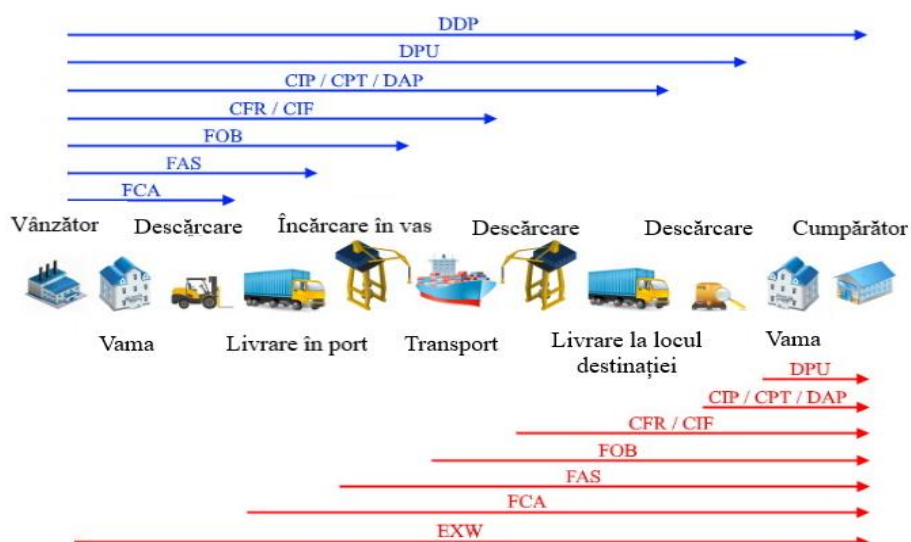

Figura 1. Termeni Incoterms 2020

Sursa: Adaptat de autor în baza [Ghidul Incoterms, 2020]

Cunoscând regulile „Incoterms” e ușor de a te orienta în structura cheltuielilor de livrare a mărfurilor, care sunt necesare de a fi adăugate ori, dimpotrivă, de a fi scoase din prețul contractual al mărfii, deoarece baza prețului mărfii de obicei se determină prin aplicarea termenului ”Incoterms” corespunzător, de exemplu FAS, DPU, CIP ș.a.

Tabelul 1. Reguli Incoterme 2020

Reguli Incoterme 2020 pentru orice tip de transport	Reguli Incoterme 2020 pentru transportul maritim și apele fluviale
EXW - Ex Works / Franco fabrică	FAS - Free Alongside Ship / Franco de-a lungul navei
FCA - Free Carrier / Franco transportator	FOB – Free on Bord / Franco la bord
CPT - Carriage Paid to / Transport achitat către	CFR - Cost and Freight / Cost și navlu
CIP - Carriage and Insurance Paid to / Transport și asigurare plătite către	CIF - Cost Insurance and Freight / Asigurarea costurilor și transportul de marfă
DPU - Delivered Named Place Unloaded / Livrat Locul numit descărcat	
DAP - Delivered at Place / Livrat la destinație	
DDP - Delivered Duty Paid / Livrat cu taxă plătită	

Sursa: Sistematizat de autor în baza [Ghidul Incoterms, 2020]

Incoterms 2020 poate fi împărțit în patru grupe de reguli pentru condițiile de bază ale livrării mărfurilor (E, F, C și D) în cadrul relațiilor dintre vânzător și cumpărător într-un contract care prevede deplasarea bunurilor între nu mai puțin de două țări și aceste probleme sunt [Ulinici A., 2018]:

- livrarea bunurilor;
- tranzitarea riscurilor;
- plata costului;
- liber de vamă;

Denumirea (abrevierea) termenilor din fiecare categorie începe cu o anumită literă, care este astfel comună pentru toți termenii din categoria respectivă. Aceste patru grupe de termeni sunt:

1. Grupa E, cu un singur termen EXW – Ex Works (... named place) / Franco fabrică (... locul convenit), conform căruia locul livrării este desemnat a fi sediul vânzătorului. Vânzătorul nu răspunde de încărcarea mărfii în mijlocul de transport pus la dispoziție de către cumpărător și nici de vămuirea mărfii la export, cu condiția că părțile nu au convenit altfel. Astfel, vânzătorul

este obligat să furnizeze bunurile gata de expediere. Cumpărătorul suportă toate costurile și riscurile pe care le implică preluarea mărfii de la sediul vânzătorului până la destinația dorită. Cumpărătorul este obligat să exporte, să importe și să livreze mărfurile. Riscurile sunt partajate în momentul transferului mărfii în depozitul vânzătorului. Principala diferență este că baza de livrare EXW impune vânzătorului obligații minime.

2. Grupa F, cu trei termeni:

-FCA – Free carrier (... named place)/Franco transportator (...destinația convenită);

-FAS – Free alongside ship (... named port of shipment) / Franco de-a lungul vasului (... port de încărcare convenit);

-FOB – Free on board (... named port of shipment) / Franco la bord (...port de încărcare convenit).

Vânzătorul este obligat să efectueze vămuirea la export și să expedieze mărfurile către transportatorul desemnat de cumpărător. Cumpărătorul este obligat să livreze mărfurile și să efectueze vămuirea la import. Riscurile sunt transferate atunci când vânzătorul predă mărfurile către transportator. În conformitate cu acești termeni, livrarea se consideră efectuată în momentul în care vânzătorul predă marfa transportatorului (cărăușului) desemnat de către cumpărător, transportul fiind plătit de către cumpărător.

3. Grupa C , cu patru termeni:

-CFR – Cost and Freight (... named port of destination) / Cost și navlu (...port de destinație convenit);

-CIF – Cost, Insurance and Freight (... named port of destination) / Cost, asigurare și navlu (port de destinație convenit);

-CPT – Carriage paid to (... named place of destination) / Transport plătit până la (locul de destinație convenit);

-CIP – Carriage and Insurance paid to (... named place of destination) / Transport și asigurare plătit până la (locul de destinație convenit) .

Conform acestor termeni livrarea se consideră efectuată în momentul în care marfa se predă cărașului (ca și la termenii F), însă vânzătorul este cel care trebuie să achite costul transportului, iar în cazul termenilor CIF și CIP – și asigurarea, însă fără să-și asume riscul de pierdere sau deteriorare a mărfii și fără să suporte costurile suplimentare, apărute ulterior livrării.

4. Grupa D, cu trei termeni:

-DAP – Delivered at Port (... named place) / Livrat la port (locul convenit). Vânzătorul este obligat să: efectueze vămuirea la export și să livreze mărfurile la destinația convenită. Cumpărătorul este obligat să: descarce marfa și să efectueze vămuirea de import. Transfer de riscuri la destinație.

-DPU - Delivered Named Place Unloaded / Locul de livrare numit descărcat. Vânzătorul este obligat să efectueze vămuirea la export, să livreze mărfurile la destinație și să le descarce. Cumpărătorul este obligat să accepte mărfurile și să efectueze vămuirea la import. Riscurile se transferă la destinație după descărcarea completă.

-DDP – Delivered duty paid (... named place of destination) / Livrat taxe vamale plătite (locul de destinație convenit).

Potrivit acestor termeni, predarea mărfii se face la frontieră sau în țara de destinație, iar vânzătorul trebuie să suporte riscurile și costurile legate de aducerea mărfii în acel loc.

Incoterms 2020 este cea mai recentă versiune a regulilor și se așteaptă să fie în vigoare timp de un deceniu, până în 2030. Următoarea revizuire a regulilor Incoterms va fi în 2029. Ajustările tehnologice pot fi acum de așteptat să reflecte evoluțiile comerțului digital și utilizarea tot mai mare a contractelor pentru proprietatea intelectuală, care lipsește din Incoterms 2020.

Astfel, evidența condițiilor de livrare este importantă pentru determinarea valorii în vamă a mărfii, deoarece costul livrării bunurilor poate ajunge până la 50% din costul bunurilor, iar în cazul livrării prin transport aerian poate depăși prețul. Costurile de transport pot fi defalcate cu

ușurință în componente și costurile taxelor vamale, precum și cota de costuri de transport [Инкотермс, 2010].

CONCLUZII

Reieșind din cele expuse mai sus, ținem să menționăm că Incoterms poartă un caracter facultativ și utilizarea acestuia în întregime, sau a unei părți în contract depinde de dorința părților la negocierea contractelor de vânzare-cumpărare. La necorespunderea explicării condițiilor de bază în contract și în Incoterms prioritate o au condițiile contractului.

În prezent multitudinea diverselor variante de distribuire a obligațiilor pentru livrarea mărfii de la vânzător la cumpărător urmăresc regulile Internaționale de explicare a termenilor comerciali „Incoterms 2010” și „Incoterms 2020”. Incoterms 2020 reprezintă 11 reguli internaționale aplicate în comerțul internațional, care determină drepturile și obligațiile părților la contractul de vânzare în ceea ce privește livrarea și condițiile de livrare a bunurilor de la vânzător către cumpărător.

Termenii Incoterms ne urmăresc pretutindeni nu doar la întocmirea contractelor! Chiar și la etapa cotării transportului de mărfuri, sau la efectuarea de oferte comerciale de vânzare a produselor, trebuie de ținut cont în ce condiții clientul dorește livrarea produsului, și desigur, de a comunica aceste informații către expeditor pentru realizarea logisticii și vămuirii. Este întotdeauna mai ușor de a lucra la oferta de preț, atunci când se înțeleg riscurile clientului și se conștientizează natura serviciului necesar de realizat.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Ulinici A. Uzanțe comerciale în contracte internaționale. Chișinău: ULIM, 2018. 206 p.
2. Ulinici A. Managementul operatorilor de transport rutier de mărfuri din Republica Moldova. Chișinău, ULIM, 2017. 380 p.
3. Корниенко О. Инкотермс-2000 с комментариями. Питер: Инфотропик Медиа, 2010.
4. Camera internațională de Comerț de la Paris. [online]. Disponibil: <https://iccwbo.org/>
5. Ghidul Incoterms 2010, [online], Disponibil: <http://store.iccwbo.org/content/uploaded/pdf/ICC-Guide-To-Incoterms%C2%AE-2010.pdf>
6. Ghidul Incoterms 2010, [online], Disponibil: <https://www.tradefinanceglobal.com/freight-forwarding/incoterms/>
7. Инкотермс. Международные правила толкования торговых терминов. Москва: Омега-Л, 2011. 80 с.